

**UCHWAŁA NR XLVIII/468/17
RADY MIEJSKIEJ W WIELUNIU**

z dnia 28 grudnia 2017 roku

**w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Wieluń
na lata 2018-2020**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1875, poz. 2232), art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697, poz. 60, poz. 1292, poz. 2217) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny w Gminie Wieluń na lata 2018-2020, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wielunia.

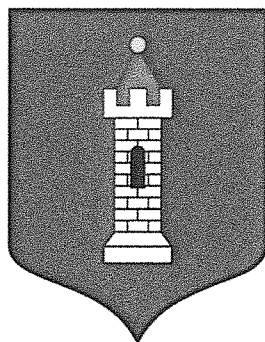
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wieluniu

Piotr Radowski

Załącznik do Uchwały Nr XLVIII/468/17
Rady Miejskiej w Wieluniu
z dnia 28 grudnia 2017 roku

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE WIELUŃ
NA LATA 2018 – 2020



Wieluń, 2017

Spis treści

Wprowadzenie	2
I. Podstawa prawna	3
II. Charakterystyka Gminy Wieluń	3
III. Diagnoza sytuacji rodzin / zasoby Gminy Wieluń	3
IV. Analiza SWOT.....	15
V. Adresaci	16
VI. Cele Programu	16
VII. Realizacja Programu	17
VIII. Realizatorzy Programu	19
IX. Źródła finansowania	20
X. Koordynator programu	20
XI. Monitoring, ewaluacja, sprawozdawczość	20

Wprowadzenie

Program wspierania rodziny w Gminie Wieluń na lata 2018-2020, zwany dalej Programem, powstał w oparciu o obowiązujące regulacje prawne, wynikające z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program jest kierowany do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Problemy opiekuńczo-wychowawcze są doświadczane przez większość rodzin z dziećmi i wynikają z ich naturalnych faz rozwoju. Trudności te jednak nie wszystkie rodziny potrafią pokonać samodzielnie wykorzystując własne możliwości i zasoby, a także korzystając z powszechnie dostępnych usług i instytucji. Program Wspierania Rodziny skierowany jest zatem do tych rodzin, które z racji doświadczanych problemów przekraczających ich zasoby, nie są w stanie samodzielnie wypełniać funkcji opiekuńczo wychowawczych wobec dzieci.

W literaturze przedmiotu rodzina interpretowana jest jako środowisko interakcji społecznych oraz szczególnych więzi opartych na jedności krwi i związkach emocjonalnych, środowisko socjalizacji, a także środowisko wychowawcze¹. To w rodzinie dziecko uczy się zasad postępowania, jest przygotowywane do pełnienia określonych ról w życiu dorosłym. Rodzina przekazuje wartości, zasady i normy i ma przez to ogromny wpływ nie tylko na jednostkę, ale również na kondycję całego społeczeństwa.

Dysfunkcje i kryzys w rodzinie warunkowane są różnymi czynnikami. Do najważniejszych problemów społecznych trapiących znaczną część polskich rodzin należy bezrobocie oraz ubóstwo. Zgodnie ze wspomnianą ustawą wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek ten, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Realizują one ten obowiązek w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi - policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Praca z rodziną odbywa się poprzez przydzielenie tam, gdzie jest to wskazane, asystenta rodziny. Ponadto w celu wspierania rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Praca z rodziną jest prowadzona również w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii czy pomocy prawnej.

¹ Maciaszkowa J., *Z teorii i praktyki pedagogiki opiekuńczej*, Warszawa 1991, s. 49.

I. Podstawa prawna

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
3. Strategia Rozwoju Gminy Wieluń 2025;
4. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wieluń na lata 2014 – 2023;
5. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej;
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
8. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii;
9. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
10. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny;
11. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
12. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
13. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.
14. Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

II. Charakterystyka Gminy Wieluń

Wieluń to miasto położone w południowo-zachodniej części województwa łódzkiego, oddalone od Łodzi o około 100 km. Gmina obejmuje miasto Wieluń oraz 25 wsi skupionych w 20 sołectwach. Powierzchnia gminy to 131 km².

Miasto jest siedzibą powiatu, stanowi regionalny ośrodek gospodarczy, handlowy, oświatowy i kulturalny, krzyżują się tu krajowe i międzynarodowe szlaki komunikacyjne.

III. Diagnoza sytuacji rodzin / zasoby Gminy Wieluń

Punktem wyjścia do określenia zadań niniejszego Programu jest przedstawienie sytuacji rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Wieluń, a w szczególności rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych objętych wsparciem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wieluniu, zwanym dalej MGOPS.

Analiza danych z kilku ostatnich lat pozwoli na wyciągnięcie wniosków czy problemy mieszkańców utrzymują się na stałym poziomie, maleją czy też narastają i wymagają przez to jeszcze większej interwencji i uwagi.

Poniższa tabela przedstawia dane statystyczne dotyczące liczby mieszkańców z podziałem na płeć oraz wiek mieszkańców na przestrzeni ostatnich kilku lat.

Tabela 1. Sytuacja demograficzna

	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Liczba ludności ogółem	32 191	32 080	32 008
KOBIETY			
Ogółem	16 791	16 701	16 654
Wiek 0 - 17	2 706	2 691	2 676
Wiek 18-59	9 594	9 425	9 261
Wiek 60 lat i powyżej	4 491	4 585	4 717
MĘŻCZYŹNI			
Ogółem	15 400	15 379	15 354
Wiek 0 - 17	2 788	2 777	2 766
Wiek 18-64	10 643	10 560	10 453
Wiek 65 lat i powyżej	1 969	2 042	2 135

Źródło: GUS Bank danych lokalnych <https://bdl.stat.gov.pl/>

Ważną kwestią naszej gminy jest bezrobocie. Na koniec 2016 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wieluniu, zwanym dalej PUP, zarejestrowanych było 1 340 bezrobotnych mieszkańców Gminy Wieluń, w tym 849 osób to osoby długotrwale bezrobotne. Ilustruje to poniższa tabela.

Tabela 2. Bezrobocie

Sytuacja na rynku pracy	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Bezrobotni ogółem	1 741	1 553	1 340
Długotrwale bezrobotni	1 035	911	849
Kobiety	825	763	699
Mężczyźni	916	790	641
Bezrobotni z prawem do zasiłku	237	214	146

Źródło: bip-pup.powiat.wielun.pl

Osoba lub rodzina wymagająca wsparcia może liczyć na wiele form pomocy oferowanych w szczególności przez MGOPS. Pomoc społeczna kierowana jest do osób i rodzin, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej, a nie są w stanie jej pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc udzielana jest w formie pieniężnej i niepieniężnej. Celem pomocy jest uzdolnienie rodziny do samodzielnego, prawidłowego funkcjonowania. Skuteczne pomaganie osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym, pozostającym w trudnych sytuacjach życiowych, wymaga podejścia, które wykorzystuje odpowiednie metody i zasoby. Szczególną formę wspierania rodziny stanowi tu praca socjalna. Jest to zawodowa działalność służąca identyfikacji, minimalizowaniu lub usuwaniu nierównowagi między jednostką a jej społecznym otoczeniem oraz odzyskaniu potencjału własnego jednostek czy grup społecznych. Zadaniem pracownika socjalnego jest zatem wskazywanie sposobów i możliwości przezwyciężenia występujących w rodzinie problemów, motywowanie, wspieranie osób i rodzin do zmiany zachowań, zmiany postrzegania w kierunku możliwości rozwiązywania problemów (zespół profesjonalnych, powiązanych za sobą zaplanowanych działań we współpracy z osobami wspieranymi). Pracownicy socjalni współpracują z działającymi na terenie miasta i gminy instytucjami i organizacjami w celu lepszego rozeznania potrzeb i organizowania pomocy. Współpracują z pedagogami szkolnymi, kuratorami, policją – celem ustalenia właściwego planu pomocy na rzecz rodzin, minimalizowania istniejących zagrożeń w środowisku oraz rozwiązania pojawiających się problemów opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela 3. Typy rodzin objętych pomocą

		2014		2015		2016	
Typy rodzin		Liczba rodzin		Liczba rodzin		Liczba rodzin	
		ogółem	na wsi	ogółem	na wsi	ogółem	na wsi
Rodziny ogółem		914	225	895	231	855	241
	1 - osobowe	407	78	420	98	397	105
	2 - osobowe	166	50	156	33	161	41
	3 - osobowe	143	33	137	32	113	32
	4 - osobowe	103	26	90	28	99	28
	5 - osobowe	47	14	51	18	50	18
	6 i więcej	48	24	41	22	35	17
w tym rodziny z dziećmi ogółem		311	90	284	86	283	86
o liczbie dzieci - 1		121	33	110	31	119	35

	o liczbie dzieci - 2	121	32	106	29	97	25
	o liczbie dzieci - 3	45	14	42	15	46	17
	o liczbie dzieci - 4	17	8	16	6	13	5
	o liczbie dzieci - 5	7	3	8	4	7	4
	o liczbie dzieci - 6	0	0	2	1	1	0
	o liczbie dzieci - 7 i więcej	0	0	0	0	0	0
Rodziny niepełne ogółem		104	25	109	21	96	25
	o liczbie dzieci - 1	40	12	45	8	45	12
	o liczbie dzieci - 2	48	9	41	6	32	6
	o liczbie dzieci - 3	8	2	12	4	13	5
	o liczbie dzieci - 4 i więcej	8	2	11	3	3	2
Rodziny emerytów i rencistów ogółem		134	25	136	31	135	32

Źródło: MGOPS w Wieluniu na podstawie danych własnych

Analiza sytuacji rodzin w Gminie Wieluń wymaga przyjrzenia się problemom, z którymi zmagają się podopieczni MGOPS. Poniższa tabela przedstawia powody trudnej sytuacji życiowej rodzin.

Tabela 4. Powody trudnej sytuacji życiowej rodzin

Powód trudnej sytuacji życiowej	Rok 2014 Liczba rodzin / liczba osób w rodzinach	Rok 2015 Liczba rodzin / liczba osób w rodzinach	Rok 2016 Liczba rodzin / liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	560 / 1 289	544 / 1 204	498 / 1101
Bezrobocie	474 / 1 204	441 / 1 078	405 / 994
Długotrwała, ciężka choroba	334 / 623	322 / 602	330 / 605
Niepełnosprawność	304 / 582	305 / 567	288 / 534
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.	131 / 487	132 / 476	113 / 417
Potrzeba ochrony macierzyństwa	106 / 479	102 / 465	96 / 450
Alkoholizm	92 / 156	99 / 159	108 / 172
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	13 / 19	15 / 20	13 / 25
Bezdomność	11 / 15	14 / 22	16 / 16
Narkomania	5 / 7	4 / 7	5 / 12
Zdarzenie losowe	1 / 2	2 / 3	3 / 8

Źródło: MGOPS w Wieluniu na podstawie danych własnych

Powyższe dane wskazują, że czynnikiem dominującym w strukturze udzielania pomocy w przeciągu ostatnich kilku lat jest niezmiennie bezrobocie. Kolejnym z powodów udzielania świadczeń z pomocy społecznej jest długotrwała lub ciężka choroba, a trzecim - niepełnosprawność.

Formy pomocy oferowane potrzebującym przez MGOPS wymieniono w poniższej tabeli.

Tabela 5. Formy udzielonej pomocy

Forma pomocy	Rok 2014 Liczba korzystających osób / rodzin	Rok 2015 Liczba korzystających osób / rodzin	Rok 2016 Liczba korzystających osób / rodzin
Zasiłki stałe	151	152	144
Zasiłki okresowe	464	429	390
Zasiłki celowe, zdarzenie losowe	504	467	417
Zasiłki celowe na żywność (w ramach programu dożywianie)	553	539	526
Posiłki (w ramach programu dożywiania)	287	316	267
Schronienie	10	15	7
Pomoc dla cudzoziemców	3	3	0
Pogrzeb	3	3	2
Składki zdrowotne	127	129	117
Opłaty za pobyt w domach pomocy społecznej	24	26	23
Usługi opiekuńcze	76	77	76
Pieczą zastępczą	15	22	22

Źródło: MGOPS w Wieluniu na podstawie danych własnych

Z analizy danych MGOPS wynika, że w roku 2014 liczba rodzin korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej stanowiła 6,56 % ogólnej liczby mieszkańców Gminy Wieluń. Rok później liczba ta wynosiła 6,28 %, Nieznaczny spadek można zaobserwować również w roku 2016, kiedy to z pomocy społecznej skorzystało 5,94 % mieszkańców Gminy.

Wsparciem dla rodzin funkcjonujących poprawnie jak i mających trudności w pełnieniu swych funkcji są też inne rodzaje świadczeń realizowanych przez Samodzielny Referat Świadczeń Rodzinnych w MGOPS w Wieluniu.

Tabela 6. Rodzaje świadczeń rodzinnych, z funduszu alimentacyjnego i inne

Rodzaj świadczeń	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
	Liczba uprawnionych		
Zasiłki rodzinne	1 780	1 649	2 034
Dodatki z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	70	72	83
Dodatki z tytułu urodzenia dziecka	106	97	150
Dodatki z tytułu samotnego wychowywania dziecka	80	83	89
Dodatki z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	113	110	112
Dodatki z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1 295	1 232	1 359
Dodatki z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	120	102	115
Dodatki z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	222	213	224
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami z zastosowaniem mechanizmu „złotówka za złotówkę”	-	-	113
Świadczenie rodzicielskie	-	-	81
Zasiłki pielęgnacyjne	708	683	674
Świadczenia pielęgnacyjne	111	119	118
Specjalny zasiłek opiekuńczy	5	15	25
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	254	249	271
Składki na ubezpieczenia społeczne opłacone za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne	100	77	76
Składki na ubezpieczenia społeczne opłacone za osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy	5	14	19
Składki na ubezpieczenia społeczne opłacone za osoby pobierające zasiłek dla opiekuna	67	24	17
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	264	270	249
Zasiłek dla opiekuna	67	50	43
Świadczenie wychowawcze	-	-	3 129

Źródło: MGOPS w Wieluniu na podstawie danych własnych

Dodatkową formą pomocy dla rodzin przeżywających trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci udzielaną na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest objęcie rodzin pomocą **asystenta rodziny**.

Rodziny, które wymagają wsparcia tą formą pomocy typowane są przez pracowników socjalnych lub są zobowiązane do pracy z asystentem rodziny przez sąd.

Pełniąc funkcję wsparcia psychiczno – emocjonalnego, funkcję diagnostyczno – monitorującą, opiekuńczą, doradczą, mediacyjną, wychowawczą, motywacyjną i aktywizującą, asystent rodziny realizuje szereg zadań w bezpośredniej pracy z rodziną i pośrednich działaniach na jej rzecz.

Są to w szczególności:

- a) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- b) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- c) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych,
- d) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- e) udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- f) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
- g) udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych,
- h) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin korzystających z usług asystenta rodziny w ostatnich latach.

Tabela 7. Liczba rodzin i dzieci objętych pomocą przez dwóch asystentów rodziny

	2014	2015	2016
Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny	31	27	25
Liczba dzieci w rodzinach	74	72	67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Na terenie Gminy funkcjonują **placówki wsparcia dziennego**. Dom Pracy Socjalnej działający w strukturach MGOPS prowadzi dwie świetlice środowiskowe w Wieluniu i Olewinie.

Celem działalności świetlicy środowiskowej jest wspieranie rodziny w procesie przygotowywania dzieci i młodzieży do samodzielnego życia, kształtowania właściwych postaw społecznych poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych opieką oraz zajęciami edukacyjnymi i profilaktycznymi. Świetlice przeznaczone są szczególnie dla uczniów z zaburzeniami zachowania i dysfunkcyjnym środowiskiem rodzinnym. Otaczają opieką uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

W realizacji zadań świetlica ma na względzie podmiotowość oraz prawa dziecka do:

- a) wychowywania w rodzinie, poprzez upowszechnianie prorodzinnego modelu opieki,
- b) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i indywidualności oraz zabawy i wypoczynku, poprzez zapewnienie wyrównywania opóźnień szkolnych, deficytów, w sposób odpowiadający rozwojowi dziecka, uczestnictwo w zajęciach rekreacyjno-sportowych, specjalistycznych, udział w organizowanych imprezach kulturalno-oświatowych, a także w miarę możliwości zapewnienie dzieciom wypoczynku letniego i zimowego,
- c) traktowania w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej, poprzez podmiotowe traktowanie dziecka, ochronę przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem, demoralizacją i zaniedbaniem,
- d) korzystania z dóbr kultury, poprzez realizację zadań z zakresu kultury, ekologii, edukacji, umożliwienie uczestnictwa w imprezach kulturalnych, artystycznych, festiwalach, przeglądach teatralnych,
- e) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem poprzez zapewnienie nietykalności fizycznej i moralnej, wzmacnianie pozytywnych zachowań dziecka, życzliwe i podmiotowe traktowanie,
- f) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia.

Podstawowe rodzaje zajęć prowadzone w świetlicy:

- a) działania edukacyjne: pomoc w odrabianiu lekcji, wyrównywanie zaległości w nauce, gry i zabawy świetlicowe rozwijające myślenie logiczne, zachęcanie do czytania książek, rozmowy z rodzicami,

- b) wspierające rozwój zainteresowań i zdolności: zajęcia rekreacyjno-turystyczne, zajęcia sportowe z elementami tańca, zajęcia plastyczno-artystyczne, zajęcia informatyczne,
- c) zajęcia z elementami socjoterapii: tworzenie odpowiedniego klimatu i atmosfery w świetlicy, dające poczucie bezpieczeństwa, niwelowanie zachowań agresywnych, promowanie zdrowego stylu życia, nauka umiejętności radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, nauka umiejętności budowania i wzmacniania poczucia własnej wartości, wyrabianie zdolności empatycznych,
- d) higiena i profilaktyka zdrowia: rozmowy na temat zdrowia i higieny osobistej, wyrabianie nawyku aktywnego spędzania czasu wolnego, zdrowego odżywiania,
- e) działania wychowawcze: praca na rzecz placówki (dbanie o czystość, przygotowanie dekoracji), nauka zasad zachowania się w różnych sytuacjach, organizowanie i aktywizowanie wychowanków do udziału w konkursach i zawodach, organizowanie imprez okolicznościowych dla wychowanków, nauka współdziałania w grupie,
- f) działania opiekuńcze, współpraca z rodziną dziecka i instytucjami: aktywna współpraca ze szkołą, sądem, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, prowadzenie rozmów indywidualnych i zajęć grupowych z rodzicami wychowanków, systematyczne dożywianie dzieci i młodzieży, zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom podczas zajęć.

Liczbę osób objętych pomocą świetlic środowiskowych w ostatnich latach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Liczba dzieci objętych opieką w placówkach wsparcia dziennego

	Rok 2014	Rok 2015	Rok 2016
Ogółem	64	70	72
- Wieluń	45	48	51
- Olewin	19	22	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

W Gminie działa **Zespół Interdyscyplinarny**, zwany dalej Zespołem, którego zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań wszystkich instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespół wspiera osoby i rodziny dotknięte problemem przemocy i podejmuje czynności w ramach procedury Niebieskie Karty.

Został powołany przez Burmistrza Wielunia w 2010 roku. W jego skład wchodzi: przedstawiciele MGOPS, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwanej dalej GKRPA, Komendy Powiatowej Policji w Wieluniu, placówek oświatowych, Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Wieluniu, Prokuratury i Sądu Rejonowego w Wieluniu oraz organizacji pozarządowych

W ramach swoich zadań Zespół powołuje grupy robocze, mające na celu skuteczne reagowanie na doniesienia o popełnieniu przestępstwa. W skład grup wchodzi między innymi: pracownik socjalny, dzielnicowy, kurator, psycholog, specjalista pracy z rodziną, przedstawiciel GKRPA w Wieluniu.

Zespół Interdyscyplinarny wystosowuje wnioski do Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Wieluniu o wgląd w sytuację dziecka, składa do Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego Komendy Powiatowej Policji w Wieluniu zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 207 KK, kieruje osoby do GKRPA w celu objęcia działaniami wg kompetencji. Procedura zostaje zakończona w sytuacji:

- ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy,
- rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego zapewnia MGOPS.

Tabela 9. Liczba rodzin objętych pomocą MGOPS, w których występuje przemoc

	2014	2015	2016
Liczba rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej, w których występuje przemoc	49	43	38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Mieszkańcy Gminy dotknięci zjawiskiem przemocy w rodzinie od 2011 roku mają możliwość skorzystania z działającego w strukturach MGOPS Punktu informacyjnego i poradnictwa dla osób dotkniętych zjawiskiem przemocy. Poniższa tabela wskazuje liczbę rodzin objętych jego pomocą.

Tabela 10. Wsparcie udzielone osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy

Udzielone wsparcie	2014	2015	2016
Liczba rodzin objętych pomocą psychologa	32	25	31
Liczba rodzin objętych pomocą terapeuty uzależnień	21	8	7
Liczba osób uczestniczących w treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców z rodzin zagrożonych przemocą	10	7	8
Łączna liczba rodzin objętych pomocą Punktu	123	133	94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MGOPS

Zdarzają się sytuacje, w których pomimo wykorzystania przez gminę wszystkich dostępnych i możliwych środków wsparcia rodziny naturalnej, nie udaje się przywrócić prawidłowego funkcjonowania rodziny i zachodzi konieczność **umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej**.

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej. Piecza zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka lub też instytucjonalnej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i ośrodkach preadopcyjnych.

Instytucją organizującą opiekę w rodzinach zastępczych i ośrodkach opiekuńczo-wychowawczych, zajmującą się także poradnictwem oraz interwencją w kryzysie jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieluniu (PCPR).

Gmina Wieluń oferując różnorodne formy pomocy dla rodzin, realizuje również za pośrednictwem Urzędu Miejskiego w Wieluniu gminny program „Wieluń sprzyja rodzinom 3+” jak również postanowienia ustawy o Karcie Dużej Rodziny.

Wieluńska Karta Rodzin 3+ wydawana jest w ramach programu "Wieluń sprzyja rodzinom 3+" wprowadzonego Uchwałą Nr XXXVI/438/13 Rady Miejskiej w Wieluniu z dnia 30 grudnia 2013r. To również propozycja dla rodzin wielodzietnych, które mogą korzystać z ulg, zwolnień i preferencji w wybranych obiektach na terenie gminy. Do końca 2016 roku wydano 1 138 Wieluńskich Kart Rodziny 3+ (dane Urzędu Miejskiego w Wieluniu).

Karta Dużej Rodziny to rządowy program realizowany w oparciu o Ustawę o z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny. Jest to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+, zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Jej posiadacze mają możliwość tańszego korzystania z oferty instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych czy księgarni. Do końca roku 2016 wydano 1 049 kart Dużej Rodziny.

Z obu kart mogą korzystać wszystkie rodziny wielodzietne niezależnie od sytuacji finansowej. Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny upoważnia do korzystania ze zniżek na terenie całego kraju, natomiast Wieluńska Karta Rodzin 3+, na terenie gminy Wieluń. Obie karty ułatwiają dużym rodzinom dostęp do rekreacji oraz obniżają koszty codziennego życia.

Zainteresowanie rodzin posiadaniem Kart oraz możliwościami, które oferują całej rodzinie, jest niezwykle pozytywnym zjawiskiem. Posiadanie Kart umożliwia poprawę sytuacji materialnej i społecznej rodzin, daje możliwość uczestnictwa w wielu wydarzeniach, korzystania z ulg oraz przyczynia się do promowania instytucji rodziny wielodzietnej.

W zakresie poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym istotną rolę odgrywają **placówki oświatowe**, które realizują szereg działań edukacyjnych, wychowawczych oraz rozwijających zdolności i zainteresowania uczniów.

Na dzień 31 grudnia 2016r. 3 żłobki oferowały 60, a 14 przedszkoli i oddziałów przedszkolnych - 1040 miejsc dla dzieci.

Działalność placówek oświatowych uzupełnia baza sportowa i kulturalna dająca możliwość zapewnienia dzieciom opieki oraz dostęp do edukacji i rozwoju.

Wśród instytucji i organizacji pełniących funkcje wspierające, na terenie gminy działają również:

- **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wieluniu** - realizuje m.in. zadania związane z działaniami z dziedziny profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, w tym udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka oraz ich rodzicom.
- **Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Wieluniu** - prowadzi działania nadzoru kuratorskiego oraz działania opiekuńczo – wychowawcze.
- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** – udziela rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, prowadzi profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, dofinansowuje działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym organizację wypoczynku, prowadzenie zajęć sportowych, a także działa na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych (wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych)
- **Komenda Powiatowa Policji w Wieluniu** - prowadzi działania prewencyjne w rodzinach oraz wobec dysfunkcyjnych zachowań dzieci i młodzieży.

- **organizacje pozarządowe** - prowadzące działalność ukierunkowaną na działania zmierzające do przeciwdziałania uzależnieniom i działalność pomocową dla rodzin, szczególnie dla dzieci: Stowarzyszenie Profilaktyki i Terapii „Tratwa”, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Polski Czerwony Krzyż.
- oraz **zakłady opieki zdrowotnej**.

IV. Analiza SWOT

Analiza SWOT to technika analityczna polegająca na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy czynników:

- 1) S (*strengths*) – mocne strony;
- 2) W (*weaknesses*) – słabe strony;
- 3) O (*opportunities*) - szanse;
- 4) T (*threats*) - zagrożenia

Tabela 11. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wieluń na lata 2014-2023, - aktywna działalność Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Punktu informacyjnego i poradnictwa dla osób dotkniętych zjawiskiem przemocy, - baza instytucji wspierających rodzinę, w szczególności: MGOPS w Wieluniu – w tym placówki wsparcia dziennego (świetlice środowiskowe w Wieluniu i Olewinie), KPP w Wieluniu, placówki oświatowe, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Wieluniu, PCPR w Wieluniu, - doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny, w tym pracowników służb pomocy społecznej, - usługa asystenta rodziny, - „Program Rodzina 500 +” - dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego realizowanego przez jednostki publiczne i organizacje pozarządowe, - dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, pedagogów szkolnych, kuratorów, policji, - realizacja w szkołach programów profilaktycznych, - oferty sportowe i kulturalne.	- brak nawyków korzystania ze specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, - brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, - bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie, - wyuczona bezradność dorosłych członków rodzin, - brak współdziałania rodziców w zakresie edukacji dzieci, - zjawisko alkoholizmu i przemocy w rodzinie, - niewystarczająca ilość propozycji spędzania czasu wolnego oraz socjoterapii dla młodzieży zagrożonej demoralizacją, - niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
– polityka państwa przyjazna rodzinom; – spadek bezrobocia; – wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia; – edukacja rodziców; – rozwój wolontariatu; – aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych; – zmniejszenie społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie; – rozwój oferty oddziaływań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży.	– występowanie zjawiska rozpadu więzi rodzinnych oraz zagrożeń funkcjonowania rodziny: bezrobocie, uzależnienia, przemoc, problemy opiekuńczo-wychowawcze; – stereotypowe myślenie odbiorców wsparcia, dotyczące OPS-u jako instytucji udzielającej jedynie wsparcia finansowego; – wypalenie zawodowe pracowników; – trudności w zatrudnieniu zgodnym z kwalifikacjami; – zatrudnienie niezgodne z kwalifikacjami, daleko poza miejscem zamieszkania bądź wymagające pełnej dyspozycyjności; – zaniebywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców; – uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, wyuczona bezradność; – niskie przygotowanie zawodowe bezrobotnych, – konsumpcyjny styl życia; – problem dzieci opuszczonych przez jednego lub oboje rodziców z uwagi na migrację zarobkową za granicę.

V. Adresaci

Adresatami Programu są przede wszystkim rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Wieluń, wychowujące dzieci, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dotknięte zjawiskiem przemocy, problemem uzależnień, zagrożone bezrobociem, ubóstwem oraz rodziny, w których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej lub którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

Niniejszy program skierowany jest również do przedstawicieli instytucji oraz służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

VI. Cele Programu

Cel główny - Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cele szczegółowe:

1. Wzmocnienie roli i funkcji rodziny – podejmowanie działań profilaktycznych i specjalistycznego poradnictwa rozwijających kompetencje rodzicielskie.
2. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej, pomoc w integracji i dążenie do reintegracji rodziny

VII. Realizacja Programu

Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie, szczególnie wtedy gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną w celu umożliwieniu mu powrotu do tej rodziny

Program będzie realizowany na terenie gminy Wieluń w latach 2018 - 2020. Zaplanowane działania realizowane będą w formie ciągłej.

Cel szczegółowy 1 - Wzmocnienie roli i funkcji rodziny – podejmowanie działań profilaktycznych i specjalistycznego poradnictwa rozwijających kompetencje rodzicielskie.

Zadanie	Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki
1. Praca z rodziną, w szczególności pomoc w opiece i wychowywaniu dziecka	1.1. Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, treningów umiejętności wychowawczych – w szczególności dla rodzin zagrożonych uzależnieniami, doświadczających przemocy; organizowanie spotkań edukacyjnych (prelekcje, szkolenia, warsztaty)	PPP, MGOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	Liczba osób korzystających z poradnictwa Liczba treningów terapeutycznych Liczba spotkań edukacyjnych
	1.2. Prowadzenie zajęć specjalistycznych dla dzieci (w tym dzieci niepełnosprawnych)	PPP, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe	Liczba dzieci korzystających z zajęć specjalistycznych
	1.3. Praca socjalna – wspieranie organizowane przez pracowników socjalnych	MGOPS	Liczba osób objętych wsparciem w formie pracy socjalnej
	1.4. Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania pomocowe, wspierające, terapeutyczne	MGOPS, PPP, GKRPA, PCPR, ZI placówki oświatowe	Liczba osób podwyższających kwalifikacje wśród kadry podmiotów lokalnych realizujących przedmiotowe zadania
	1.5. Organizowanie i prowadzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – rodzaje zajęć: – działania edukacyjne, – wspierające rozwój zainteresowań i zdolności, – zajęcia z elementami socjoterapii, – higiena i profilaktyka zdrowia, – działania wychowawcze, – działania opiekuńcze	MGOPS, organizacje pozarządowe	Liczba placówek wsparcia dziennego w gminie, Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach organizowanych w tych placówkach

	1.6. Promowanie idei wolontariatu w społeczności lokalnej	szkoły, MGOPS, organizacje pozarządowe	Liczba wolontariuszy, w tym biorących udział w akcjach pomocowych Liczba akcji pomocowych
2. Promowanie wartości rodziny, jako najważniejszej komórki społecznej; promowanie rodzinnej integracji m.in. imprezy plenerowe, festyny, zabawy, kampanie edukacyjne	2.1. Realizacja Gminnego programu „Wieluń Sprzyja Rodzinom 3+” oraz rządowego programu dla rodzin wielodzietnych	Urząd Miejski w Wieluniu	Liczba wydanych Kart Dużej Rodziny Liczba wydanych Wieluńskich Kart Rodziny 3+
	2.2. Organizowanie spotkań edukacyjnych dla rodziców – z wymianą doświadczeń i pogłębianiem umiejętności wychowawczych, wspólnych wyjazdów dla rodzin z dziećmi	MGOPS, szkoły	Liczba uczestników
	2.3. Organizowanie imprez plenerowych – festynów, zabaw, pikników	Gmina, MGOPS, szkoły, organizacje pozarządowe	Liczba imprez
	2.4. Kampania medialna na rzecz wzmacniania rodziny i przeciwdziałania jej dysfunkcjom: – ulotki, plakaty – artykuły prasowe – programy w lokalnych mediach	MGOPS, ZI, PPP, placówki oświatowe	Liczba podmiotów stosujących różne środki kampanii

Cel szczegółowy 2 - Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej, pomoc w integracji i dążenie do reintegracji rodziny

Zadanie	Działanie	Realizatorzy	Wskaźniki
3. Wspomaganie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym	3.1. Udzielanie świadczeń pomocy społecznej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialno-bytowej, której własnym staraniem nie są w stanie poprawić	MGOPS	Liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy
	3.2. Zapewnienie pomocy dla dzieci, w szczególności w formie: – posiłków w szkole, – pomocy edukacyjnej – organizowania wypoczynku w czasie wolnym od nauki szkolnej	MGOPS, szkoły, inne podmioty (sponsorzy) MGOPS, organizacje pozarządowe	Liczba dzieci korzystających z pomocy w formie posiłku w szkole, Liczba przyznanych stypendiów szkolnych, zasiłków szkolnych, innych form pomocy edukacyjnej, Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku

	3.3. Działania profilaktyczne oraz interwencyjne w przypadkach, gdzie zagrożone jest bezpieczne funkcjonowanie rodziny, w szczególności dzieci	MGOPS, ZI, GKRPA, KPP, ZKSS	Liczba rodzin wspomaganych pracą asystenta rodziny Liczba wydanych przez sądy rodzinne postanowień o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora Liczba nieletnich objętych nadzorem kuratora Liczba rodzin objętych działaniami ZI, KPP, GKRPA
	3.4. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych: - szkolenia zawodowe, społ. (treningi kompetencji, umiejętności społecznych, życiowych).	PUP, MGOPS, PCPR	Liczba osób bezrobotnych podejmujących udział w szkoleniach
	3.5. Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziny naturalnej	MGOPS, PCPR	Liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodzin naturalnych.

VIII. Realizatorzy Programu

Instytucje i organizacje prowadzące działania pomocowe, wspierające, terapeutyczne, skierowane na zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom, na podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców znajdują się wśród realizatorów przedmiotowego programu. Są to:

- 1) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieluniu,
- 2) Zespół Interdyscyplinarny w Wieluniu,
- 3) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieluniu,
- 4) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wieluniu,
- 5) Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Wieluniu,
- 6) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 7) Powiatowy Urząd Pracy,
- 8) Komenda Powiatowa Policji w Wieluniu,
- 9) organizacje pozarządowe,
- 10) placówki oświatowe,
- 11) zakłady opieki zdrowotnej.

IX. Źródła finansowania

Środkami na realizację Programu będą środki finansowe instytucji i organizacji realizujących zadania pomocowe uwzględniane w rocznych planach finansowych jednostek. Możliwe będzie także aplikowanie o środki pochodzące ze źródeł zewnętrznych (budżet państwa, środki unijne).

X. Koordynator programu

Jednostką koordynującą realizację Programu jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieluniu.

XI. Monitoring, ewaluacja, sprawozdawczość

Program wspierania rodziny w Gminie Wieluń na lata 2018-2020 wyznacza cele, kierunki i sposoby ich realizacji, które zostały określone w 3-letniej perspektywie czasowej. Dokument ma charakter otwarty i elastyczny, dlatego możliwe jest jego korygowanie w sytuacji pojawienia się nowych możliwości lub zidentyfikowania nowych potrzeb.

Ocena realizacji zadań monitorowana będzie w oparciu o analizę wskaźników realizacji poszczególnych zadań. Monitoring i ewaluacja odbywać się będzie co najmniej raz w roku kalendarzowym.

Na podstawie art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do 31 marca każdego roku, Burmistrz składa Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wieluniu

Piotr Radowski